

Kohti kuuntelevaa vuorovaikutusta

TEKSTI: Johanna Olli, Ish, TtM
 jp.lane.ry@gmail.com

Omien arkisten toimintatapojen muuttaminen voi olla todella vaikeaa. Varsinkin vuorovaikutustavat – työyhteisöstä tai ehkä jo lapsuuden ympäristöistä omaksutut – ovat usein iskostuneet niin syvään meihin, ettemme niitä edes tiedosta. Ja vaikka tiedostaisimmekin, on niihin vaikea tarttua, vaikka olisimme saaneet niistä paljonkin teoriatietoa.

Olen itse väitöskirjaprosessini myötä oivaltanut, miten tärkeää olisi oikeasti osata kuunnella toista. Se tieto on kuitenkin lisännyt tuskaa, kun olen huomannut, etten kuitenkaan osaa. Siksi lähdin voimauttavan valokuvan ammatillisen perusteiden kursseille. Halusin jotain konkreettista, jonka avulla opetella kuuntelua.

Menetelmän ideat

Voimauttavassa valokuvauksessa tärkeintä ei ole valokuvaus, vaikka niin voisi kuvitella. Tärkeintä on uudenlainen tapa katsoa: lempeä katse, joka hyväksyy toisen sellaisenaan. Se on kaiken kuuntelemisen pohja, koska jos mielessä on vaatimuksia siitä, mitä toisen pitäisi sanoa, tehdä tai olla, sulkee jo korvansa siltä, mitä toinen on - tai mitä voisi olla. Keskeisiä periaatteita menetelmässä ovat itsemäärittelyn oikeus, valta-asetelmien purkaminen ja vastavuoroisuus.

Menetelmässä kuvauksen kohde on päähenkilö, joka saa määrittellä, miten haluaa tulla nähtyksi. Kuvausprojekteis-

sa etsitään sitä, mikä on päähenkilölle tärkeää. Kuvaajan tehtävänä on opetella laittamaan sivuun omat toiveensa ja kehittämiseidensä ja keskittyä innostumaan kaikesta, mitä päähenkilö haluaa. Siinä on opettelemista ammattilaiselle, joka on tottunut siihen, että hänen tehtävänsä on kehittää asiakasta, sillä nyt kehitetäänkin minua ja sitä, miten minä katson asiakasta.

Olemme terveydenhuollossa tottuneet siihen, että hyvään uskotaan vasta sitten, kun se on todistettavasti näkyvissä. Voimauttavassa valokuvauksessa kuitenkin ajatellaan, että hyvä voi tulla näkyväksi vasta sitten, kun joku siihen uskoo.

Eräs voimauttavan valokuvan vahvuuksista on se, että sen avulla voidaan tavoittaa asioita, joita on vaikea käsitellä kielen avulla. Kaikki tärkeä kun ei ole sanallistettavissa, vaikka useimmat työtapamme perustuvat sanojen valtaan. Tämän sisäistäminen saattaa auttaa meitä kohtaamaan niitä asiakkaita, jotka eivät kommunikoi kielen avulla.

Menetelmän toimivuus

Tutkimustietoa menetelmästä on vasta tulossa, mutta sen teoreettiset, tieteen pohjaavat perustelut löytyvät Savolaisen (2016) artikkelista. Jokainen tähän menetelmään koulutautunut voi kuitenkin itse testata, toimiiko se, jos siihen oikein tosissaan heittäytyy, sillä pragmaattisen totuuskäsityksen mukaan totta on se, mikä toimii. ►

Olen itse onnistunut toteuttamaan tätä kaikkea ehkä vain muutaman pienen hetken ajan joidenkin kuvausprojektien kuluessa. Mutta ne pienetkin hetket antavat toivoa siitä, että voin pystyä siihen ehkä joskus vielä enenevässäkin määrin. Sillä voimauttavan valokuvan ihme ei koske vain kuvausprojektien päähenkilöitä, vaan myös kuvaajia: se ihme, että voidaan tehdä näkyväksi sellaista, jota ei aivan vielä kokonaan ole edes olemassa. Ja silloin siitä voi vähitellen tullakin totta. Minä voin olla vähän kärsivällisempi, vähän lempeämpi ja vähän enemmän omat odotukseni sivuun laittava kuin olenkaan – mutta haluaisin olla.

Se, mihin pystyn voimauttavan valokuvan menetelmää käyttämällä, heijastuu toiseen ja saa hänessä aikaan saman ihmeen - se, mikä ei näyttänyt mahdolliselta, onkin yhtäkkiä silmiemme edessä ja ehkä vielä kuviin ikuistettuna. Tämän olen jo saanut kokea.

Hyödynnettävyys hoitotyössä

Voimauttava valokuvaus sopii mielestäni erittäin hyvin yhdeksi hoitotyön menetelmäksi sairaiden ja vammaisten lasten kanssa työskenteleville. Menetelmään kannattaa tutustua, vaikei valokuvaus tuntuisi itselle sopivalta menetelmältä. Jotain menetelmän takana ole-

vasta ajatusmaailmasta saattaa silti tarttua ja herättää halun etsiä itselle sopiva menetelmä, jonka avulla voisi oppia katsomaan sekä itseään että toisia lempeämmin ja tekemään hyvää näkyväksi. Sillä sehän hoitotyön tehtävä on tässä maailmassa – lisätä sitä hyvää, joka auttaa elämään rikasta elämää myös sairauksien ja vammojen kanssa. ■

Lue lisää:

<http://www.voimauttavavalokuva.net/menetelma.htm>

LÄHTEET

Savolainen, Miina 2016. Empowering Photography: Participating in Someone Else's World. In Alexander Kopytin & Madeline Rugh (eds.): "Green Studio": Nature and the Arts in Therapy, 179-204. Nova Science Publishers, Hauppauge.